

Posudek oponenta diplomové práce

Jméno diplomanta: Kateřina Topinková

Téma a rozsah práce: Právní aspekty dominantního postavení
Práce má 53 strany vlastního textu.

Datum odevzdání práce: 7. 3. 2016

Aktuálnost (novost) tématu:

Téma dominantního postavení je vysoce aktuální v souvislosti s neustálou koncentrací trhu, ne příliš koncepční rozhodovací praxí a nejasnými pravidly pro rozhodování.

Náročnost tématu:

Jedná se o středně náročné téma, které však vyžaduje zevrubnou znalost soutěžního práva. Je nutno konstatovat, že judikatura, ale i česká a cizojazyčná odborná literatura zabývající se daným tématem je značně rozsáhlá, byť není zcela jednoznačná. Vědeckými metodami, které se nabízejí při zpracování tématu, jsou analýza, komparace a nejnáročnější metodou při zpracování tohoto tématu je bezesporu syntéza. V tržní ekonomice je hospodářská soutěž dominantním společenským procesem, který umožňuje rozdělení zdrojů mezi vzájemně si konkurujícími subjekty. Hospodářská soutěž rovněž umožňuje spotřebitelům svobodu volby mezi jednotlivými nabídkami, alokuje výrobní zdroje, tam kde budou nejlépe využity a kde jsou nejvíce, rozděluje zdroje na základě ocenění trhem a stimuluje podnikatele ke zvyšování své konkurenceschopnosti.

Hospodářská soutěž je nezbytnou podmínkou pro fungování svobodného tržního podnikání a pro hospodářský růst a rozvoj daného státu, a proto je nezbytné ji chránit. K tomu slouží politika hospodářské soutěže, která má za úkol zabraňovat kartelům, zneužití dominantního postavení na trhu, kontrolovat fúze a zabraňovat nekalé soutěži. Pokud bude hospodářská soutěž fungovat, bude z toho těžit nejvíce spotřebitel ve formě nízkých cen a dobré kvality zboží a služeb.

Hospodářská politika by měla směřovat k tomu, aby hospodářskou soutěž ovládal princip dokonalé konkurence. Dokonalá konkurence je myšlenkový konstrukt, který nikdy v reálné ekonomice neexistuje. Pro dokonalou konkurenci je zapotřebí velký počet soutěžitelů a zákazníků, z nichž žádný není natolik silný, aby mohl ovlivnit cenu. Předpokládá rovněž volný vstup i výstup na trh a z trhu a informovanost všech účastníků trhu o cenách i množstvích komodit směňovaných na trhu.

Opakem dokonalé konkurence je model monopolu. Monopolista je ve svém odvětví jediný producent komodity a jeho komodita nemůže být nahrazena obdobou. Rovněž absolutní monopol je spíše myšlenkový konstrukt, který se v reálné ekonomice nevyskytuje. Může však existovat tzv. přirozený monopol, který vzniká díky nedokonalému trhu distribuce. Pro přirozený monopol jsou typické vysoké počáteční náklady a rychle klesající průměrné fixní náklady. Aby monopol nezneužíval své postavení na trhu, přistupuje stát k jeho regulaci, a to nejčastěji prostřednictvím cenové regulace. Hospodářská soutěž, která nemá nastavená pravidla, tenduje k vytváření monopolů a oligopolů.

Hospodářskou soutěž narušují i tzv. koluze, což jsou utajená jednání o společné cenové politice a udávání směru vývoje celého odvětví ekonomiky.

Koncepce svobodné soutěže klasického liberalismu vycházející z klasické školy nedokáže zabránit deformaci trhu vzhledem k jeho tendenci ke koncentraci, monopolizaci či oligopolizaci. Pouhá svoboda podnikání není garantem funkčního soutěžního prostředí. Stejně tak ovšem vede ke vzniku monopolů přílišná regulace. Realitě je bližší přístup tzv. ordoliberalismu, dle které musí být svoboda podnikání zajištěna řádem, který se však sám od sebe nevytvoří ani neudrží. Řád není výsledkem spontánních procesů, ale výsledkem hospodářské politiky státu. Řád je institucionální rámec, který jednotlivcům zajišťuje základní hospodářské svobody, ochranu vlastnických práv a dodržování smluv, které jsou ohrožovány uvnitř systému monopoly, oligopoly a kartely, a vně systému státem reprezentovaným byrokraty. S růstem intenzity konkurence narůstá pravděpodobnost výskytu chování, které konkurenci omezuje. Rakouská psychologická škola, která bývá někdy nazývána jako „ekonomická teorie práva“ tuto koncepci rozpracovala tak, že státní zásahy mají být minimalizovány, mají být zakázány dohody o cenách a je nutno postihovat monopolizaci výrobních faktorů.

Pro vznik dominantního postavení je rozhodující tržní síla soutěžitele. Tržní síla je odvozována od tržního podílu a jeho vývoje v čase, hospodářské a finanční síly, existence překážek vstupu na trh a překážek expanze, stupně vertikální integrace a kupní síly odběratelů. Hospodářská síla může soutěžiteli zajistit lepší postavení na trhu, než by vyplynulo z pouhé analýzy tržního podílu. Finanční síla se určuje podle dostupnosti finančních zdrojů, které může soutěžitel použít v hospodářské soutěži.

Hodnocení práce:

Práce je kvalitním zpracováním dané problematiky, nicméně se vyznačuje částečným odchylením od tématu. Diplomantka totiž přistoupila k tématu příliš široce a úvod do problematiky jí ubírá místo pro vlastní téma práce. V práci nejsou faktické chyby. Koncepcí práce je však poněkud nejasná. Práce nejdříve relativně stručně charakterizuje dominantní postavení a následně uvádí dva případy z rozhodovací praxe, ale důvod tohoto uvedení není příliš jasný. Není také příliš jasný důvod popisu evropské a americké úpravy, když chybí jakákoli komparace. Metodikou zpracování práce tedy ne zcela odpovídá akademickému charakteru práce, což je způsobeno zejména odchylováním se od svého tématu. Je vidět, že diplomantka přistoupil ke zpracování práce a aplikaci vědeckých metod spíše intuitivně a kompilovala použitou literaturu, byť celkem kultivovaně.

Pokud jde o výběr a aplikaci vědeckých metod, diplomant ovládá metodu analytickou s tím, že metodě syntetické bylo být věnováno více pozornosti. Práce vychází z dostatečného počtu pramenů.

Diplomantka prokázala přehled o českém soutěžním právu. Grafická úprava práce je na dobré úrovni. Jazykové a stylistické zpracování práce je rovněž na dobré úrovni, práce je napsána živým, čtivým a srozumitelným jazykem.

V rámci celkového hodnocení diplomové práce lze uvést, že se jedná o kompaktní a přehlednou práci, byť je poněkud neúplná a logika zpracovanou je nejasná. Práce však neobsahuje vlastní odborné úvahy. Diplomantka částečně dokumentovala svoji schopnost

zpracovat práci akademickým způsobem, byť nedochází i k vlastním odůvodněným závěrům a má problém rozebrat téma do své hloubky. Práce prokazuje orientaci diplomantky v oboru.

Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě:

Jaké znáte ekonometrické metody stanovení dominance?

Doporučení práce k obhajobě:

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

Navržený klasifikační stupeň:

Navrhuji klasifikovat diplomovou práci stupněm velmi dobře.

V Praze, dne 8. 5. 2016

JUDr. Aleš Rozehnal, Ph.D.